

هزری کربن

اسلام در سرزمین ایران

حشتم اندازهای معنوی و فلسفی ۳/

مقدمه: روزبهان و آیین عشاق

دو ترجمه: شیخ و تصوف

مترجم: رضا کوکلن

ویراستار: زینب پودینه آقایی

تهران، ۱۳۹۶

سرشناسه	: کوربن، هانری، ۱۹۰۳ - ۱۹۷۸ م. Corbin, Henry
عنوان و نام پدیدآور	: اسلام در سرزمین ایران: چشم‌اندازهای معنوی و فلسفی / هانری کربن؛ ترجمه رضا کوهکن؛ ویراستار زینب پودینه‌آقایی.
مشخصات نشر	: تهران: موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۹۴ -
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: 978-600-7009-42-0 : ج. ۱ : 978-600-7009-89-5 : ج. ۳
وضعیت فهرست نویسی	: فاپا
یادداشت	: عنوان اصلی: En Islam iranien: aspects spirituels et philosophiques, c1971..
یادداشت	: ج. ۳ (چاپ اول: ۱۳۹۶) (فیا).
مندرجات	: ج. ۱. تشیع دوازده امامی - ج. ۳. روزبهان و آیین عشاق
موضوع	: اسلام -- ایران
موضوع	: فلسفه -- ایران
شناسه افزوده	: کوهکن، رضا، ۱۳۵۳ -، مترجم
شناسه افزوده	: پودینه آقایی، زینب، ویراستار
رده بندی کد ره	: ۱۳۹۴ الف ۹۴/ک/۴ BP1۵
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۱۵۰۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۰۱۷۴

مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

اسلام در سرزمین ایران

مترجم: رضا کوهکن

ویراستار: زینب پودینه آقایی

چاپ اول: ۱۳۹۶

چاپ و صحافی: بوستان کتاب ۵ و ۱۱۴۶۶۶۱-۳۶۶۶-۲۵

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰,۰۰۰ ریال

حق چاپ و نشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان نوفل لوشاتو، کوچه شهید آراکلیان، شماره ۴

تلفن: ۶۶۴۰۵۴۴۵؛ نمابر: ۶۶۹۵۳۳۴۲

ISBN: 978-600-7009-89-5

شابک: ۵-۸۹-۷۰۰۹-۶۰۰-۹۷۸

۱۱	سخنی رسی
۱۵	چکیده دفتر اول
۱۹	چکیده دفتر دوم
۲۳	چکیده دفتر سوم
۲۹	چکیده دفتر چهارم

دفتر سوم: روزبهاں بقلی شری (۵۲۲-۶۰۶) و تصوّف عشاق

۳۹	بخش اول: تصوّف و آرامش جان
۵۷	بخش دوم: روزبهاں شیرازی
۷۱	بخش سوم: مه‌افکنی دل و امتحان حجاب
۹۳	بخش چهارم: روزنگاشت معنوی
۱۱۹	بخش پنجم: عبهر العشاقین
۱۴۳	بخش ششم: سلوک
۱۴۷	فصل اول: تجلی در حُسن
۱۵۳	فصل دوم: پیمبر حُسن
۱۶۳	فصل سوم: معنای نبوی نیکویی (: حُسن)
۱۷۳	فصل چهارم: اصل ازلی عشق
۱۸۱	فصل پنجم: منازل سلوک و راهیابی
۱۹۵	فصل ششم: توحید باطنی
۲۰۷	فصل هفتم: «قصّه» عشاق

دفتر چهارم: تشیع و تصوّف

- بخش اول: سیّد حیدر آملی، عالم ربّانی شیعی تصوّف
- ۲۲۵ فصل اول: در پی کشف یک مجموعه آثار
- ۲۴۱ فصل دوم: نگاهی اجمالی به آثار و شرح حال خودنوشت
- ۲۶۳ فصل سوم: تشیع و تصوّف
- ۲۷۷ فصل چهارم: توحید الوهی و توحید وجودی
- ۲۹۱ فصل پنجم: مشاهدات در آسمان شبانگاهی بغداد و خراسان
- بخش دوم: ساله‌ای از مؤلفی ناشناخته در باب هفت بطن قرآن
- ۳۱۱ فصل اول: تأویل و گونه‌شناسی
- ۳۱۵ فصل دوم: رخداد ازلی کتاب آسمانی
- ۳۲۷ فصل سوم: هفت بطن قرآن و سلسله مراتب اهل معنا
- بخش سوم: گونه‌شناسی اهل اد اهل معنا مطابق نظر صائن‌الدین ترکه اصفهانی
- ۳۳۷ فصل اول: معنای بالنی فی القمر
- ۳۴۳ فصل دوم: فقیهان و محدّثان
- ۳۴۵ فصل سوم: حکمای اسلام [مکامان]
- ۳۴۷ فصل چهارم: مشائیان
- ۳۵۳ فصل پنجم: اشراقیان
- ۳۵۹ فصل ششم: صوفیه
- ۳۶۷ فصل هفتم: حروفیه
- ۳۷۷ فصل هشتم: شیعیان
- فصل نهم: در خصوص یک امام‌شناسی که جسارت تشیع شدن ندارد
- بخش چهارم: هفت اندام لطیف انسان مطابق رأی علاءالدوله سمنانی
- ۳۹۹ فصل اول: تفسیر قرآن سمنانی
- ۴۰۳ فصل دوم: هفت پیمبر وجود تو
- ۴۲۱ فصل سوم: جبرئیل وجود تو
- ۴۳۵ فصل چهارم: چهار مرتبه وجودی کتاب مُنزَل
- ۴۵۱ فصل پنجم: سه جسم انسان
- ۴۵۹ فصل ششم: شکل‌گیری نفسانی-کیهانی لطایف

۴۶۱	پاره اول: اولیات
۴۶۸	پاره دوم: جوهریات
۴۷۳	پاره سوم: انسان‌شناسی عرفانی یا فیزیولوژی جسم لطیف
۴۸۵	فصل هفتم: روزنگاشت معنوی
۵۰۵	واژه‌نامه لاتینی - فارسی
۵۵۷	نمایه آیات
۵۶۳	نمایه روایات، اخبار و اقوال
۵۶۶	نمایه اشعار خاص

سخنی و سپاسی

مایه خوبی وقتی است که بدین طریق، یکی از بهترین تحقیقات غربیان در باب آیین عشاق و زینت‌های تشیع و تصوف، با ترجمه از زبان اصلی، در دسترس مخاطبان فارسی زبان قرار می‌گیرد. امیدواریم این ترجمه که با دغدغه دقت و وفاداری به متن و مفهود نویسی، و نیز گویایی در زبان مقصد به انجام رسیده است، بتواند تصویری روشن - در حد مقدورات معرفتی و روشی - از دیدگاه کربن در اختیار خوانندگان قرار دهد.

نوشته کربن در کلیت خود اساساً هم گویاست و هم منسجم؛ و نیز بخشی از آن بخشی دیگر را شرح می‌کند. بر این اساس، به ندرت توضیحی به متن افزوده‌ایم. از جمله این موارد نادر، به فهم نادر کربن از متن نوشتاری سید حیدر، راجع است. در مواردی معدود، لازم دانستیم که اصطلاحی غریب را در زیرنویس توضیح دهیم. و در مواردی نادر نیز کلمه‌های اضافی جهت وضوح بیشتر در بطن متن افزوده‌ایم. در هر حال، افزوده‌های نادر، داخل [] آمده و از متن اصلی متمایز شده است. پراントهای موجود در داخل متن، از خود کربن است.

شرح و البته نقد اندیشه هانری کربن وادی دیگری است که اگر چه لازم است، اما تعجیل در آن پسندیده نیست. به نظر می‌رسد که یک مقدمه ضروری برای این امر، عرضه ترجمه آثار اصلی وی است. و ما امیدواریم در این جهت، نقشی هر چند کوچک، ایفا کرده باشیم.

از آنجا که کربن، به عنوان یک فیلسوف و اندیشمند، در ترجمه فرانسوی آیات قرآن، هیچ یک از ترجمه‌های فرانسوی موجود در عصر خویش را معیار

قرار نداده، و رأساً آن آیات را ترجمه کرده است، ضروری است در ترجمه فارسی نیز همین روش به کار گرفته شود. بدین روی، چون ترجمه‌های وی، فنی و واجد دقتی است که گاه در هیچ یک از ترجمه‌های متعدد قرآن، نظیری برای آن نمی‌توان یافت، ترجمه‌های وی را مستقیماً به فارسی برگردانده‌ایم. وانگهی، همین رویه را در ترجمه‌های وی از احادیث و ادعیه پیش گرفته‌ایم. در کل این موارد، عموماً به نقل عبارت عربی آیه، حدیث یا دعا پرداخته‌ایم و سپس ترجمه فارسی آن را با توجه به ترجمه فرانسوی آن آورده‌ایم.

در ترجمه فارسی این مجلد، در مواردی معدود، بالضروره، نشانه‌های «ص»، «ع» و «س» را به تناسب، در جهت تکریم پیامبر، امامان شیعی، و ... بعد از نام آنان افزوده‌ایم، در حالی که در متن فرانسوی (که چون یک پژوهش دانشگاهی عربی و نه یک کار تبلیغی است) چنین نشانه‌هایی موجود نبوده است. وانگهی نشان «م» در عبارت «نظیر گمیستوس پلتون (م. بین ۱۴۵۰ و ۱۴۶۴)»، نشان اختصاری سال مرگ است.

ترجیح داده‌ایم که واژه‌نامه لاتینی-فارسی کل سه مجلد را استخراج کنیم و در انتهای این مجلد قرار دهیم. این واژه‌نامه که به صورت تخصصی و تفصیلی تهیه شده است، می‌تواند به کربن پژوهش به طور خاص، و به جمله دانش‌پژوهان علاقمند به ترجمه متون اسلامی به زبان فارسی و روپایی و نیز به ترجمه تحقیقات غربیان در باب حکمت و عرفان اسلامی به زبانهای فارسی و عربی، به طور عام، یاری رساند. همچنین نمایه اسامی خاص، نمایه ابواب و نیز نمایه روایات، اخبار و اقوال استخراج شده است.

نشانی ارجاعاتی درون‌متنی را که مؤلف در این مجلد، به ده مجلد پیشین اثر خود داده است، بر اساس ترجمه فارسی خویش از آن، استخراج و تنظیم نموده‌ایم. ارجاعات درون‌متنی به مجلد سوم را نیز بر اساس متن کنونی استخراج کرده‌ایم و نظم بخشیده‌ایم.

و اما کلامی کوتاه در باب ترجمه عنوان اثر: اینک ترجیح می‌دهیم که در ترجمه عنوان، جای عنوان اصلی و فرعی را در مجموعه عنوان عوض کنیم و آن را به «چشم‌اندازهای معنوی و فلسفی اسلام در سپندبوم ایرانی» ترجمه کنیم. اما محدودیت‌های فنی، خصوصاً این نکته که باید در موارد متعدد در متن هر سه مجلد دست ببریم، ما را در این برهه، از این تغییر باز می‌دارد.

حیات یک اندیشمند و سرزندگی یک اثر، به این است که خواننده شود، و البته شرح و نقد شود. از اینکه اهل فضل به دو مجلد پیشین، توجه نشان داده‌اند و تدریس آنها در برخی دوره‌های مرتبط، رایج شده است، مسرور هستیم. استادان دیده‌ور فرزانه، دکتر محمود یوسف ثانی، دکتر بابک عالیخانی و دکتر قربان ولیئی، هر یک به نحوی و در زمینه‌ای، به ترتیب با مطالعه کل اثر یا بخشی از آن و با تذکر دقایقی لطیف، در نیکو گشتن این اثر، مؤثر بوده‌اند. دوستانی با تشویق‌هاشان به ما دلگرمی داده‌اند و عزیزانی یاریگرمان بوده‌اند: خانم‌ها آرزو حسن‌زاده و آوا، احدی نوایی، هر یک به گونه‌ای، بیش یا کم، بخشی از کار را خوانده‌اند و اصلاحات ارزشمندی عرضه کرده‌اند. از جملگی آنان سپاس داریم. با این حال، مسؤولان خطاهای احتمالی که در متن درغلطیده باشد، به یقین برعهده این بنده مترجم اثر، است. پذیرای آرای سازنده خوانندگان فهیم و نقاد هستیم. باشد که با کسر نقد این سیم زر گردد.

و سرانجام، باید به نور ویژه، سپاس خود را، از همسر، زینب پودینه آقایی، ویراستار ترجمه فارسی و سه مجلد این اثر، ابراز دارم؛ البته نقش ایشان در تحقق این ترجمه اساسی بوده، و به دیرب ویراستاری آن محدود نشده است. و اما اینک تداوم کار و ترجمه واپسین مجلد این اثر برایمان ممکن نیست؛ ولیکن به هر روی، امید آن داریم که روزی، آن مجلد بسیار مهم برای ایران و حکمت شیعی، و به ویژه دفتر هفتم آن که موضوع اما، نشان را طرح می‌کند، به نحوی شایسته، ترجمه گردد.

و اما، در اینجا باید ترجمه این سه مجلد، این نام‌های بامه کربن را، بر همان منهاج خود کربن، به «استلا، استاره»ی فیروزه ایوان‌مان، با نو زینب پودینه آقایی، پیشکش کنیم. هم‌چنین امید آن داریم که این ره‌آورد، به‌ر درگاه جمله اختران پارسی‌دان افتد.